

Verksamhetsplan med budget 2013-2015

Folkhälsorådet

Antaget av rådet 2012-10-18

Antaget av Kommunstyrelsen 14 januari 2013, § 3

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Folkhälsorådets ansvarsområde.....	3
3	Analys över folkhälsorådets nuläge och omvärld	4
3.1	Kund & samhälle.....	4

Bilagor

Bilaga 1: Styrkort 2013-2015

Bilaga 2: Mål 2013-2015

Bilaga 3: Aktiviteter 2013

Bilaga 4: Budget 2013

1 Sammanfattning

Folkhälsorådet i Skövde är ett politiskt samverkansorgan där politiker från kommunen och hälso- och sjukvården med gemensamma resurser arbetar, i samverkan med andra aktörer, för att främja en god hälsa bland skövdeborna. Arbetet utgår bland annat ifrån Vision Skövde 2025 och strategiskt plan för folkhälsoarbete.

Hälsoutvecklingen i Sverige och i Skövde har på flera områden haft en positiv utveckling under de senaste årtionden. Det hänger ihop med ökande ekonomiska resurser, höjd utbildningsnivå, bättre sjukvård och ökade kunskaper om hur hälsa kan främjas. Dock finns inom flera områden några tydliga skillnader som vi avser att komma tillrätta med. I Skövde visar undersökningar bland annat att tjejer i regel mår sämre än killar, att hälsa skiljer sig mellan olika områden och att det finns betydande socioekonomiska skillnader. I och med att en god folkhälsa är en angelägenhet för såväl den enskilde individen som för hela samhället, då invånarnas hälsa är en förutsättning för en hållbar utveckling och tillväxt, behöver dessa mönster och skillnader brytas. I det arbetet har kommunen en bred och central roll för att skapa goda livsvillkor och hälsofrämjande miljöer.

Folkhälsorådet har för perioden 2013-2015 valt att prioritera att, i samverkan med andra aktörer, bidra till att alla människor oavsett kön, funktionsnedsättning, utbildning, var man bor etc. ska ha möjlighet att nå en god hälsa. Det vill säga skapa förutsättningar för att främja människors livsvillkor - allas unika och lika värde. Här ingår förutom folkhälsorådets del i utvecklingen av att främja stadsdelars attraktivitet också att utveckla former för medborgardialog och arbetet med att minska bruket av alkohol och tobak. Det innebär också att Folkhälsorådet kommer att prioritera aktiviteter för att öka och utveckla ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv i folkhälsoarbetet, då folkhälsan är ett av de beslutade strategiska områden som ska ingå i handlingsplanen för CEMR:s deklaration för jämställdhet.

Under de senaste två åren (2009-2011) har Folkhälsorådet tillsammans med omvårdnadsförvaltningen lett ett europeiskt projekt för att få kunskap om hur samhället kan möta den stora utmaningen med en ökande andel äldre i befolkningen. Resultatet visar att en av nyckelfrågorna handlar om att utveckla volontärverksamhet vilket ökar livskvaliteten för givare och mottagare. En volontärverksamhet innebär inte enbart fördelar för de äldre utan också för unga personer. Förutom ökad självkänsla kan volontärarbete vara en merit i ungdomars CV vilket kan vara viktigt för att nå en ingång på arbetsmarknaden. Folkhälsorådet kommer 2013 att stötta arbetet med att se över hur Skövde kan utveckla en organisation för volontärverksamhet.

Under 2011 påbörjades ett arbete med att utveckla metoder för att i en högre grad inkludera och tydliggöra folkhälsoarbetet i samtliga förvaltningars och nämnders utvecklingsarbete. Det arbetet fortgår under 2013 och från och med 2014 ska Strategiunderlag för Vision Skövde 2025 göras. Ett strategiunderlag blir ett strategiskt verktyg för att få en samlad bild av kommunens folkhälsoarbete och hur invånarnas hälsa utvecklas över tid.

2 Folkhälsorådets ansvarsområde

Folkhälsorådet i Skövde är ett politiskt samverkansorgan där politiker från kommun och hälso- och sjukvård med gemensamma resurser arbetar för att främja en god hälsoutveckling för alla kommuninvånare. Ramarna för ansvar och samverkan styrs av ett avtal mellan Skövde kommun och Västra Götalandsregionens Hälso- och sjukvårdsnämnd (HSN) i Östra Skaraborg.

I avtalet regleras förutom de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten, som innebär att vardera huvudman lägger 10 kronor per kommuninvånare, också inriktningen för det lokala folkhälsoarbetet. Rådets uppgift är att:

- utveckla det lokala folkhälsoarbetet till ett strategiskt och prioriterat utvecklingsområde
- arbeta för att folkhälsoarbetet ska vara integrerat i ordinarie verksamhet
- följa och analysera hälsoutvecklingen hos kommuninvånarna
- utifrån hälsoläget i kommunen initiera och lämna förslag på mål och inriktning för folkhälsoarbetet

- ha tydliga mål för folkhälsoarbetet
- styrning och uppföljning av folkhälsoarbetet integreras i kommunens ledningssystem
- utveckla samarbetet med andra aktörer i samhället
- följa upp och utvärdera vidtagna åtgärder
- ansvara för budget, verksamhetsplan och verksamhetsberättelse.

Rådet sammankallas minst sex gånger per år och består av minst fem ledamöter från kommunen och HSN Östra Skaraborg, där majoriteten representerar kommunen. Ordförande representerar kommunstyrelsens arbetsutskott.

För folkhälsorådets verksamhet finns en folkhälsostrateg och en folkhälsoplanerare anställd. Dessutom ingår representant från primärvården (vårdcentralchef) och folk tandvården (klinikchef).

Från kommunen ingår kommundirektör, skolchef, utbildningschef och omvårdnadsförvaltningens chef i rådet. Adjungerande är ungdomsstrateg och samordnare för drogförebyggande arbete.

Två utökade folkhälsoråd genomförs årligen där ordförande och vice ordförande från skol-, utbildning- och omvårdnadsnämnd deltar.

Folkhälsorådet har en beredningsgrupp vilken består av ordförande, vice ordförande, kommundirektör samt folkhälsoplaneraren och har som uppgift att bereda ärenden till folkhälsorådets sammanträden.

Under benämningen Ung i Skövde finns en arbets-, en lednings- och en politikergrupp samt en ungdomsgrupp - Ungdomsforum. I arbets- och ledningsgrupp finns representanter från fritidsförvaltningen, kulturförvaltningen, omvårdnadsförvaltningen och skolförvaltningen samt socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen. Dess syfte är att genom internt och externt samarbete i kommunen driva ungdomsfrågorna på ett effektivt sätt med utnyttjande av befintliga resurser. Folkhälsorådet är representerat i lednings- och politikergruppen. I politikergruppen ingår förutom folkhälsorådet samt aktuella nämnders ordförande och vice ordförande. Folkhälsorådets ordförande är sammankallande. Ungdomsforum startades under 2010 och består av ungdomar mellan 13-25 år.

3 Analys över folkhälsorådets nuläge och omvärld

3.1 Kund & samhälle

Mål

Folkhälsorådet arbetar för att, i samverkan med andra aktörer, skapa förutsättningar för att främja det goda livet i Skövde regionen. Arbetet görs i enlighet med de nationella folkhälsomålen, Vision Skövde 2025 och strategisk plan för folkhälsoarbete (Bäst hälsa 2020). Folkhälsorådet har under perioden 2013-2015 valt att prioritera följande strategiska mål;

- Bidra till att alla människor ges samma förutsättningar oavsett kön, etnicitet, funktionsnedsättning, utbildning, sexuell läggning eller var man bor för att nå en god hälsa.
- Öka ungas och seniorers möjlighet att genom eget ansvar stärka hälsa och livskvalitet.
- Varje nämnd/förvaltning synliggör, prioriterar och arbetar med folkhälsa utifrån sitt ansvarsområde.

Nuläges- och omvärldsanalys

Hälsoutvecklingen i Sverige har på flera områden haft en positiv utveckling under de senaste årtionden, så även i Skövde. Det hänger ihop med ökade ekonomiska resurser, höjd utbildningsnivå, bättre sjukvård och ökade kunskaper om hur hälsa kan främjas. Dock finns tydliga skillnader. Statistik visar att tjejer i regel mår sämre än killar, hälsa skiljer sig mellan olika områden och siffror visar socioekonomiska skillnader. Under 2012 prioriterade Folkhälsorådet att fördjupa sitt arbete för att bättre kunna följa

hälsoutvecklingen bland kommuninvånarna över tid. Statistikunderlaget som arbetades fram påvisar att det finns samma skillnader i Skövde som i Skaraborg och Sverige som beskrivs ovan. Det syns även ett samband mellan utbildningsnivå och arbetslöshet, ekonomiskt bistånd, behörighet till gymnasieskolan etc. I och med att en god folkhälsa är en angelägenhet för såväl den enskilde individen som för hela samhället, då invånarnas hälsa är en förutsättning för en hållbar utveckling och tillväxt, så behöver dessa trender brytas.

Under 2011 genomfördes Luppen (lokal uppföljning av ungdomspolitiken) i Skövde kommun. Det resultatet visar att det finns tydliga skillnader i hur ungdomar (tjejer och killar) i Skövde upplever sin hälsa och sin livssituation. Tjejer upplevde exempelvis mer stress och kände sig mindre trygga än killar. Samtidigt är det viktigt att poängtera att skillnader i hälsa inte enbart handlar om kön utan kan även relateras till andra samhällsgrupper, däribland de med utländsk bakgrund. Därav handlar mångfald om att *alla* människor ska behandlas rättvist och utifrån lika villkor.

Skövde kommun undertecknade år 2009 CEMT:s deklaration för jämställdhet. CEMR är de europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation. Det innebär att inom beslutade strategiska områden ska ett jämställdhetsperspektiv tillämpas som fördjupar uppdraget och ger demokratiska effekter. Under 2012 har en handlingsplan utarbetats och vari folkhälsoarbetet är ett av dessa strategiska områden som ska lyfta ett jämställdhetsperspektiv.

Barn och unga som lever i en socialt utsatt situation löper en ökad risk för att i vuxen ålder hamna utanför samhället. Ett utanförskap är inte enbart kostsamt för samhället utan det handlar även om mycket onödigt mänskligt lidande. Folkhälsorådet startade därav, tillsammans med Hälso- och sjukvårdsnämnden i Östra Skaraborg, ett projekt under 2012 som syftar till att erbjuda ett vuxenstöd till barn och ungdomar med behov av goda förebilder för att förebygga ett framtida utanförskap, arbetslöshet m.m. Projektet kommer att fortgå under 2013.

Ett annat orosmoment är våra ungdomars tobaks- och alkoholvanor. Rökningen har ökat i Skövde jämfört med 2008. Största skillnaden ses på gymnasiet då 24 procent av killarna rökte 2008 och 2011 var motsvarande siffra 39 procent. Det innebär att ungdomarna i Skövde röker mer än genomsnittet i Sverige. Drygt 80 procent av gymnasieeleverna (86 procent killar och 83 procent tjejer) har druckit alkohol de senaste tolv månaderna. Det är en liten minskning jämfört med 2008 och vad gäller alkoholvanor så tenderar Skövde att ligga under riksgenomsnittet både i åk 9 och år 2 på gymnasiet. Dock intensivkonsumerar var femte elev i åk 9 och hälften av gymnasieeleverna intensivkonsumerar alkohol någon gång i månaden eller oftare. Nästan 60 procent av gymnasieeleverna har rökt vattenpipa.

Samhället står mitt i en demografisk förändring då andelen äldre i befolkningen ökar och idag närmar sig 20 procent. I Skövde är var fjärde invånare över 60 år idag. Mellan åren 2009-2011 drev Omvårdnadsförvaltningen tillsammans med Folkhälsorådet ett europeiskt projekt som handlar om hur samhället kan möta utmaningen med den kommande generationen. Resultatet visar att en av nyckelfrågorna handlar om att utveckla volontärverksamhet vilket ökar livskvaliteten för givare och mottagare. Samtidigt har det visat sig att en avgörande faktor för att få behålla hälsan långt upp i åldern är att få finnas i ett sammanhang och känna meningsfullhet. För samhället handlar det om att skapa förutsättningar för att den stora gruppen erbjuds ett socialt liv, kan känna sig behövd och får möjligheten att lära sig någonting nytt. En volontärverksamhet kan också ge många fördelar för unga personer. Siffror visar att ungdomsarbetslösheten i Skövde idag (augusti 2012) är uppe på 18 procent vilket är en oacceptabel hög siffra. Förutom ett ökat självförtroende och ett större socialt nätverk kan volontärverksamhet ge en merit i CV och därigenom vara en väg in på arbetsmarknaden.

Invånarnas hälsa påverkas av en rad bestämningsfaktorer från en global till en individuell nivå. De flesta beslut som tas av politiker och tjänstemän påverkar direkt eller indirekt det som kallas folkhälsan. För att förtydliga kommunens arbete och skapa en samlad översikt av arbetet ska ett Strategiunderlag för Vision Skövde 2025 tas fram från och med 2014. Det blir ett viktigt strategiskt verktyg för hur invånarnas hälsa utvecklas över tid och för hur vi tillsammans når upp till det goda livet i Skövde-regionen. Ett strategiunderlag, med ett antal utvalda indikatorer kopplade till den kommunala besluts- och verkställighetsprocessen, är en viktig del i arbetet med att skapa en hållbar

utveckling och tillväxt. Arbetet har pågått sedan 2010 och har lett fram till att utbildningsnämnden, skolnämnden, socialnämnden samt fritidsnämnden och kulturnämnden har fått prioritera en folkhälsofråga utifrån sitt ansvarsområde. Under 2013 avslutar Folkhälsorådet med byggnadsnämnden, närings- och samhällsbyggnadsenheten och tekniska nämnden. Strategiunderlaget kan också ses som ett viktigt verktyg för att följa upp hur Skövde når upp till sin del av målet, att Skaraborg ska ha bäst hälsa 2020, genom de utvalda indikatorerna exempelvis behörighet till gymnasieskolan. Under 2012 och 2013 följs det via Behovsunderlaget som är ett samlat statistikunderlag och via ordinarie nämnder.

Bilaga 3: Aktiviteter 2013

Aktiviteter	Status	Startdatum	Slutdatum	Syfte/effekt
◇ Samverka för att öka ungas inträde på arbetsmarknaden.	Ej påbörjad	2012-11-01	2013-12-31	Bidra till att skapa förutsättningar för att ungdomars inträde på arbetsmarknaden.
▶ Fadderverksamhet	Pågående enligt plan	2011-10-01	2014-06-30	Utveckla en organisation som erbjuder ett vuxenstöd till barn och ungdomar med behov av goda förebilder.
◇ Stödja genomförandet av Tjejpunkten	Ej påbörjad	2013-04-01	2013-12-31	Stärka unga tjejer och visa på goda förebilder
◇ Stödja genomförandet av Friskvårdens dag	Ej påbörjad	2013-06-03	2013-10-01	
◇ Alla lika, alla unika!	Ej påbörjad	2013-01-01	2014-12-31	Genom att skapa och utveckla möten mellan ungdomar och vuxna förebilder i form av föreläsningar och efterkommande samtal sprida "Nyeportsandan" till alla grupper av ungdomar. Därigenom skapa förutsättningar så att varje ungdom kan utvecklas och respekteras för den individ den faktiskt är och på så vis bidra till att försöka minska de traditionellt könsbundna intressemonstren bland tjejer och killar. Projektet syftar även till att öka den faktiska kunskapen om "Nyeportsandan" direkt och indirekt genom olika aktiviteter för ungdomar och personal.
▶ Utveckla Slingan	Pågående enligt plan	2012-04-02	2013-12-31	Genom att utveckla korta och lätt tillgängliga promenad stigar skapa förutsättning för att fler ökar sin fysiska aktivitet.
◇ Tydliggöra jämställdhets- och mångfaldsperspektivet i folkhälsoarbetet	Ej påbörjad	2013-01-01	2014-12-31	Öka jämställdhets- och mångfaldsperspektivet i folkhälsorådets arbete i samverkan med andra aktörer.
◇ Genomföra CAN:s drogvaneundersökning	Ej påbörjad	2013-01-01	2013-06-01	Följa ungdomars drogvvanor över tid.
◇ Integration och stadsdelsutveckling i Skövde kommun	Ej påbörjad	2013-01-01	2013-12-31	Projektet är tvådelat och handlar dels om att se mångfalden som en kompetens i den regionala tillväxtpolitiken och öka integrationen i kommunen. Dels att utveckla Ryd till en mer attraktiv stadsdel för alla

Aktiviteter	Status	Startdatum	Slutdatum	Syfte/effekt
				och öka den sociala hållbara stadsdelsutvecklingen.
 Stödja och utveckla arbetet i Kostnätverk Östra Skaraborg	Ej påbörjad	2013-01-01	2013-12-31	Främja goda matvanor bland barn och ungdomar.
 Stödja arbetet med att utveckla former för medborgardialog	Ej påbörjad	2013-01-01	2014-12-31	Stärka och förenkla kommunens medborgardialog med fokus på unga medborgare genom information, skapa rum och ge tid. Göra det enklare för medborgare att påverka och delta politiskt i kommunen.
 Projekt Folkhälsostategi 2025	Pågående enligt plan	2011-09-01	2014-06-30	Utifrån Vision Skövde 2025 ska förvaltningar och nämnder under en fokuserad tid, ges vägledning i att synliggöra och konkretisera strategiska folkhälsosatsningar inom sitt ansvarsområde.

Bilaga 4

BUDGET FOLKHÄLSORÅDET SKÖVDE ÅR 2013

HSN Östra Skaraborg	514
Skövde kommun	514
Summa	1 028

Aktivitet	Budget
• Hälsöfrämjande arbete för barn o ungdom	365
• Volontärverksamhet	50
• Prioriterade områden	186
• <u>Utvecklings- och folkhälsostrategiarbete</u>	<u>427</u>
Summa	1 028